

Beköszöntő

Az *Opus et Educatio* 11. évfolyamának 3. száma (2024, 42. szám) immár egy évtizedes történetünknek újabb fejezetéhez kapcsolódik. A BME Journals (<https://journals.bme.hu>) az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (BME OMIKK) korszerű informatikai és könyvtárszolgáltatási keretei között változatlan szakmai önállósággal jelenik meg periodikánk a jövőben. A BME OMIKK két könyvtár, az egyetemünk Központi Könyvtárának (BME KTK) és az *Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár* (OMIKK) egyesülésével alakult meg a *Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem* keretein belül 2001-ben. Sajátos korelőzményként lehet hivatkozni arra, hogy 1848. május 9-én adományozott *Eötvös József* kultuszminiszter egy ötkötetes könyvet a BME egyik elődintézményének, a *József Ipartanodának*. Ezt az időpontot tekinti egyetemünk a könyvtár megalakulásának, amely az 1930-as évekig Magyarország egyetlen technikai és természettudományi szakkönyvtára volt. Nagyot ugorva az időben, a 21. század negyedéhez érkezve mai szerzőink és olvasóink az ismert Open Journal Systems (OJS) felületekkel találkozhatnak, ugyanakkor az eddigieknél megbízhatóbb és nemzetközi színvonalú informatikai háttérrel, továbbá bővülő szakmai szolgáltatásokkal – DOI azonosítók, ORCID/Google regisztrációs/bejelentkezési lehetőség, a cikkekre érkezett Crossref/Scopus/GoogleScholar idézések megjelenítése, valamint a jelentős referáló rendszerekhez történő kapcsolódás segíti a szerkesztői munkát – szolgálva olvasóink és szerzőink igényeit.

Középtávú célunk a Web of Science (WoS) kritériumoknak megfelelően, a nemzetközi publikációs gyakorlathoz felzárkózni, ami a gyorsaság és minőség iránti elkötelezettséget szigorú kritériumokhoz, megfelelőségi értékeléshez köti. Az utóbbi években a cikkek megjelenési gyorsasága rendkívüli mértékben megnövekedett. Ma már hátrányt jelenthet, ha a hagyományos, konzervatív folyóirat kiadási gyakorlatban esetenként sok hónapos előkészítési (lektorálási, korrekciós, szerkesztési) szakaszokat követő fázisok után jelenik meg egy-egy tudományos közlemény. Bár e mérsékelt tempó a minőség kétségtelenül egyik indokolt oka, azonban a legújabb kutatási eredmények, illetve az azokra történő mielőbbi reakció, a tudományos vita ennél gyorsabb megoldásokat sürget. Az *Online First* egyértelmű előnyöket biztosít a folyóirat online tartalmának minden kutatója és felhasználója számára. A funkció lehetővé teszi az olvasók számára, hogy hozzáférjenek a legfrissebb információkhoz. A szerzők számára előnyt jelent a kéziratok benyújtása és megjelenése közötti nagymértékben lecsökkent átfutási idő. Az *Online First* segítségével a kéziratok megjelenhetnek az online térben, a nyitott hozzáférés jóvoltából sokakhoz eljutva, így a szerzők számára lehetővé teszi a cikkek nagyobb felhasználását és megjelenését, beleértve a kapcsolódó munkák korábbi hivatkozási lehetőségeit is.

2024. évi utolsó számunkban első alkalommal indítjuk el *Online First* rovatunkat, Farkas Éva közleménye „A magyar felnőttek információfeldolgozási kompetenciáinak alakulása 2017/2018 és 2022/2023 között. Gyorsjelentés a 2022/2023. évi PIAAC eredményekről” az oktatás és munka világa stratégiai összefüggéseire hívja fel a figyelmet, tartalma, fontossága miatt a gyors megjelenítés egyértelműen indokolható. Az írás e számunk szerkesztési szakaszának végén Karácsony előtti napokban érkezett és a decemberi megjelenés új rovatunk lehetőségeit is jól szemlélteti.

Visszatekintve a 2014 novemberében megjelent nyitószámunkra (I. évfolyam 1. sz. Beköszöntő), az akkor leírtak változatlanul érvényesek: „Az *Opus et Educatio* olyan online elektronikus periodika, mely a szakmai-tudományos közélet számára objektív, korszerű információkat szolgáltat a munka és nevelés világában zajló hazai és nemzetközi fejlődési folyamatokról. „...Az *Opus et Educatio* elkötelezett a tudományos értékek és minőség mellett, ugyanakkor teret kíván adni az adott multidiszciplináris keretek között elméleti szakembereknek és kutatóknak, felsőoktatási intézmények oktatóinak az alkotó vitára, a szakmai közvélemény véleményének minél szélesebb körben történő megismertetésére.”

Nos, egy évtized elteltével változatlanul ezen az úton kívánunk haladni, idei negyedik számunk *Tanulmányok* rovatának szakmai fókuszában a munkaerőpiac és az oktatás áll. *Töröcsváry István* cikke

bemutatja azokat a főbb tényezőket, amelyek az elmúlt években a felsőoktatásban a *compliance* növekvő befolyását alakították. A szerző elemzi a megváltozott társadalmi igényeket és az ezekre reagáló szabályozási változásokat is, amelyek tovább növelik a megfelelés jelentőségét az üzleti és non-business életben. Erre építve javaslatokat tesz a hazai felsőoktatás vezetőinek, döntéshozóinak a tantervfejlesztés elősegítése érdekében, érvelve a mellett, hogy a hallgatók számára csak akkor lehet piacképes tudást szerezni, ha a jelenlegi képzési kínálat követni tudja a változásokat. E témához kapcsolódik *Kraiciné Szokoly Mária* kutatásának ismertetése, mely az ELTE Pedagógia és Pszichológia Karán (emberi erőforrások, közösségszervezés, szakra felvett), első éves egyetemi hallgatók körében azt vizsgálja, hogy a felsőoktatási tanulmányaik előtt végzett szabadidős tevékenységeik mely készségek, skillek megalapozását, fejlesztését segítette elő és ezek befolyásolták-e szak- és pályaválasztásukat.

A munkaerőpiac komplexitásának kérdéskörével foglalkozik *Zerényi Károly* és *Mátrai Zsuzsa* tanulmánya „*A transzferálható tudás szerepe a felsőoktatásban és a munkaerőpiacon*” címmel. A szerzők álláspontja szerint a transzferálható tudásnak nincs általánosan elfogadott definíciója, azonban a kompetenciákon belül alapvetően az általános kompetenciák azok, amelyek transzferálható tudásnak tekinthetők. Emellett a transzferálható tudás szorosan kapcsolódik a foglalkoztathatósághoz is. A felsőoktatás és a munka világa közötti kapcsolatot hivatott erősíteni a munkába integrált tanulás, amely számos oktatási módszert kínál a transzferálható tudás fejlesztésére. Az empirikus kutatások alapján a munkaadók leginkább a diplomás munkavállalók kommunikációs, együttműködési és prezentációs képességével, valamint digitális tudásával elégedettek.

Eszmélés rovatunk írásai is közvetve kapcsolódnak a fő témához. Egy konkrét területre – az idegen nyelv tanulás kérdéskörével – koncentráva *Baráth Zsuzsanna* és *Erdei Gábor* tanulmánya a magyar munkaerőpiac egy sajátos összefüggésével foglalkozik, a kétségtelenül jelentős német gazdasági részvétel és a német nyelv iránti tanulási érdeklődés változásával foglalkozik. Az idegen nyelv oktatását, valamint a nyelvválasztást meghatározó és befolyásoló tényezők a szakképzésben, különös tekintettel a német nyelvre című tanulmány az ország egyik olyan régiójában folytatott vizsgálódásról számol be, mely napjainkban az egyik kiemelkedő autóipari fejlesztéshez, annak regionális hatásaihoz is kapcsolódik. *Kenderfi Miklós* közleménye szemléltető módon kapcsolódik e témához bemutatva egy innovációs kezdeményezést, a Pályaorientációs majálist. E rendezvény megszervezésével olyan alkalmat lehet teremteni az általános iskola felső tagozatos diákjai számára, mely komplex pedagógiai folyamatba ágyazott esély a pályaválasztáshoz szükséges életpálya-építési kompetenciák megszerzésére. Az írás meggyőzően érvel amellett, hogy a tanulók képesek összegyűjteni, értelmezni és szintetizálni önismereti, képzési és pályainformációkat, mely a rájuk (és környezetükre) váró minőségi döntés feltétele. *Oláh Miklós* cikkének témája ehhez a kérdéskörhöz jól illeszkedik. „*Komplex szövegértési vizsgálat első éves egyetemisták körében. A szövegértés új megközelítési szempontjai*”. A szerző mikrokutatásának célja volt, hogy a matematika és a nyelv kapcsolatának leírasi és mérési lehetőségein túl a szövegértés nem hagyományos tanulmányozásával a gondolkodás, a tanulói képesség vizsgálataihoz tudományos adalékokat szolgálva a szövegértés problémakörének kiszélesítésére törekedjen.

A **Beszámoló** rovatunkban a felnőttkori tanulás nemzetközi és hazai eseményeinek ismertetése egymáshoz jól illeszkedő információt adnak. A téma és részben az előadók is sajátos hazai metszetét alkotta a Pécsen 2024. október 11-én tartott *Koltai Dénes Emlékkonferencia*, mely szellemiségében jól kapcsolódott a *Felnőttoktatás és Továbbképzés Hírességeinek Nemzetközi Csarnoka* által Firenzében 2024. november 7-9. között megszervezésre került *Felnőttoktatással a pozitív társadalmi változásokért és a személyes kiteljesedésért* címmel tartott jelentős nemzetközi konferenciához. Szomorú aktualitásként ezt követően olvasható egy nekrológ, melyben *Csoma Gyulára*, a hazai felnőttoktatás kiemelkedő andragógusára, sokunk szakmai és emberi mentorára emlékezünk. Végül e számunkban is egy recenzió zárja az írások sorát. *Borbély-Petze Tibor Bors* vállalkozott az *Opus et Educatio* szakmai fókuszának, a munka és nevelés témakörének együttes kezelését szemléltető mű, *David L. Blustein „The Importance of Work in an Age of Uncertainty. The Eroding Work Experience in America”* (Oxford University Press, 2019.) könyvének igényes ismertetésére.

Kedves Olvasó!

December második felében járunk, e *Beköszöntő* a változások és a színes tartalom miatt a szokásosnál hosszabb lett. Talán az is érzékelhető, hogy az **Opus et Educatio** története is dinamikusabb lett, a szerzők érdeklődése és a periodikánk lehetőségei is nőnek. Ezzel a következő időszakra is utaló törekvéssel és ígérettel kívánok olvasóinknak és szerzőinknek, Szerkesztőségünk nevében kellemes Karácsonyt és sikerekben gazdag új esztendőt!

Budapest, 2024. december

Benedek András
főszerkesztő